

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2385/2021
13.10.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милан Козомара, адвокат из ..., против туженог Јавно комунално предузеће „Новосадска топлана“ из Новог Сада, чији је пуномоћник Звездан Живанов, адвокат из ..., ради поништаја решења и накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 191/21 од 14.04.2021. године, исправљене решењем Гж1 191/21 од 18.8.2021. године, у седници већа одржаној дана 13.10.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 191/21 од 14.04.2021. године, исправљене решењем Гж1 191/21 од 18.8.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду ПП 390/2020 од 08.10.2020. године, усвојен је компензациони приговор туженог (став 1.) Усвојен је евентуални тужбени захтев тужиоца (став 2.). Обавезан је тужени да тужиоцу у складу са одредбом члана 191. Закона о раду уместо враћања на рад – на име накнаде штете у износу од шест зарада, које би запослени остварио да ради, исплати износ од 222.795,72 динара са законском затезном каматом у складу са Законом о затезној камати почев од дана пресуђења до исплате (став 3.) Обавезан је тужени да на име укупног главног дуга на дан 10.03.2020. године у висини изгубљене основне зараде, увећане за зараде по основу времена проведеног на раду – минулог рада, регреса за коришћење годишњег одмора и доприноса за добровољно пензијско осигурање за период од 16.06.2011. године до 31.03.2018. године и износа парничних трошкова у износу од 130.000,00 динара плаћених од стране тужиоца туженом за које је отпао основ дана 09.08.2017. године, а који главни дуг је умањен за примљени износ отпремнине, исплати тужиоцу износ од 517.171,44 динара са законском затезном каматом почев од 10.03.2020. године до исплате (став 4.). Обавезан је тужени да на име обрачунате законске затезне камате на дан 10.03.2020. године на главни дуг из претходног става исплати тужиоцу 234.242,27 динара (став 5.). Обавезан је тужени да за тужиоца на износе накнаде штете у висини изгубљене основне нето зараде, нето увећане зараде по основу времена проведеног на раду – минулог рада и регреса за коришћење годишњег одмора у укупном износу од

346.661,70 динара, за период од дана престанка радног односа 16.06.2011. године до 01.06.2012. године као дана заснивања радног односа код другог послодавца ББ ДОО ..., уплати све обавезне доприносе за обавезно социјално осигурање и то доприносе за пензијско и инвалидско осигурање у корист Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, доприносе за здравствено осигурање у корист Републичког фонда за здравствено осигурање, доприносе за осигурање за случај незапослености у корист Националне службе за запошљавање (став 6.). Обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 882.897,60 динара са законском затезном каматом у складу са Законом о затезној камати почев од дана извршности до коначне исплате (став 7.). Одбијен је примарни тужбени захтев тужиоца који гласи: „обавезује се тужени да тужиоцу у складу са одредбом члана 91. Закона о раду уместо враћања на рад – на име накнаде штете у износу од шест зарада које би запослени остварио да ради, исплати износ од 222.795,72 динара са законском затезном каматом у складу са Законом о затезној камати почев од дана пресуђења до исплате“ (став 8). Одбијен је захтев којим је обавезан тужени да у складу са одредбом члана 191. Закона о раду исплати тужиоцу на име накнаде материјалне штете у висини изгубљене основне зараде увећане по основу временаведеног на раду – минулог рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 16.06.2011. године до 31.03.2018. године износе са затезном каматом од дана доспелости сваке појединачне рате изгубљене зараде, све ближе описано у изреци првостепене пресуде (став 9). Одбијен је захтев којим је обавезан је тужени да тужиоцу у складу са одредбом члана 191. Закона о раду уплати за осигурање за период од 16.06.2011. године до 04.09.2012. године добровољном пензијском фонду – ВВ, добровољни пензијски фонд, са којим је тужени имао закључен уговор о пензијском плану, а који доприноси би за тужиоца били уплаћени да је остао да ради код туженог и то износе са каматом ближе описане у изреци првостепене пресуде (став 10). Одбијен је захтев којим је обавезан тужени да тужиоцу у складу са одредбом члана 191. Закона о раду уплати добровољни пензијски допринос за добровољно пензијско осигурање за период од 05.09.2012. године до 31.03.2018. године добровољном пензијском фонду са којим је тужени имао закључен уговор о пензијском плану ГГ – друштво за управљање добровољним пензијским фондом АД ..., а који доприноси би за тужиоца били уплаћени да је остао да ради код туженог и то износе ближе наведене у изреци првостепене пресуде (став 11). Одбијен је захтев којим је обавезан тужени да тужиоцу на означене износе накнаде штете у висини изгубљене основне нето зараде, увећане за зараде по основу временаведеног на раду – минулог рада и регреса за коришћење годишњег одмора, као и на означене доприносе за добровољно пензијско осигурање из ове пресуде за период од дана отказа уговора о раду 16.06.2011. године до 31.03.2018. године уплати све обавезне доприносе за обавезно социјално осигурање и то доприносе за пензијско и инвалидско осигурање у корист Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, доприносе за здравствено осигурање у корист Републичког фонда за здравствено осигурање, доприносе за осигурање за случај незапослености у корист Националне службе за запошљавање (став 12). Одбијен је захтев којим је тражио да се обавезе тужени да исплати тужиоцу 130.000,00 динара на име плаћених трошкова парничног поступка за које је отпао основ са законском затезном каматом почев од 09.08.2017. године до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 191/21 од 14.04.2021. године, исправљеном решењем Гж 1 191/21 од 18.08.2021. године, жалбе странака делимично

су усвојене и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 390/2020 од 08.10.2020. године је преиначена у усвајајућем делу евентуалног тужбеног захтева и одбијајућем делу примарног тужбеног захтева и пресуђено (став 1) да се одбија као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да му на име укупног главног дуга на дан 10.03.2020. године у висини изгубљене зараде и других примања исплати износ од 571.171,44 динара са законском затезном каматом од 10.03.2020. године, на име обрачунате затезне камате на дан 10.03.2020. године исплати износ од 234.242,27 динара, као и да му накнади трошкове парничног поступка преко досуђеног износа од 782.967,19 динара са затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате (став 2). Обавезан је тужени да за тужиоца уплати добровољни пензијски допринос за добровољно пензијско осигурање за период од 16.06.2011. године до 04.09.2018. године добровољном пензијском фонду – „ВВ, добровољни пензијски фонд“ и то у износима и са каматом ближе одређеним изреком другостепене пресуде (став 3). Обавезан је тужени да за тужиоца уплати добровољни пензијски допринос за добровољно пензијско осигурање за период од 05.09.2012. године до 31.03.2018. године добровољном пензијском фонду „ГГ – друштво за управљање добровољним пензијским фондом“ АД ... и то износе са каматом ближе одређене у изреци другостепене пресуде (став 4), док у преосталом делу жалба је одбијена и првостепена пресуда је потврђена (став 5). Одређено је да свака странка сноси своје трошкове жалбеног поступка (став 6).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено преко пуномоћника изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због битних повреда одредаба Закона о парничном поступку.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20 – у даљем тексту ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Ревизијом туженог се не указује на битне повреде поступка због којих се тај ванредни правни лек може изјавити у смислу одредбе члана 407. став 1. тачка 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу је незаконито престао радни однос дана 16.06.2011. године и за тужиоца је настала материјална штета за период одређен тужбеним захтевом од 11.06.2011. године до 31.03.2018. године, у виду неисплаћене зараде и других примања, која би тужилац остварио да је радио код туженог, штета у виду неуплаћених доприноса за обавезно социјално осигурање за период због незаконитог престанка радног односа до 01.06.2012. године када је засновао радни однос код другог послодавца „ББ“ ДОО на основицу зараде од 346.661,70 динара и штета по основу неосновано исплаћеног износа трошкова поступка у износу од 130.000,00 динара. Утврђено је да на основу припадајуће зараде тужиоца пре престанка радног односа код туженог од 36.255,42 динара са додатком на зараду у износу од 877,20 динара, обрачуната накнада штете тужиоцу уместо враћања на рад у висини шест припадајућих зарада износи 222.795,72 динара на основу члана

191. став 1. Закона о раду. Тужиоцу је пре престанка радног односа код туженог дана 16.06.2011. године исплаћена отпремнина у износу од 285.909,00 динара, који износ је тужени током поступка истакао као компензациони приговор ради урачунавања у штету која је за тужиоца настала због незаконитог престанка радног односа код туженог. Тужилац је дана 26.08.2016. године уплатио туженом износ од 130.000,00 динара на име накнаде трошкова поступка по пресуди Основног суда у Новом Саду П1 1521/2011 од 28.03.2014. године, која је преиначена пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1764/14 од 24.10.2014. године тако да је током овог поступка отпао основ за исплату тих трошкова. На основу налаза вештака утврђено је да је тужени свим запосленима обрачунао и надлежним фондовима за добровољно пензијско и инвалидско осигурање уплаћивао износе у спорном периоду од 11.06.2011. године до 31.03.2018. године ближе наведене у одбијајућем делу првостепене пресуде у односу на тужбени захтев тужиоца за исплату истих. Укупна штета тужиоца по основу изгубљене зараде и других примања, са добровољним пензијским осигурањем умањена за укупно остварену зараду код другог послодавца, узимајући у обзир неосновано исплаћене трошкове парничног поступка у износу од 130.000,00 динара исплаћене отпремнине тужиоцу у износу од 285.905,00 динара са обрачунатом затезном каматом по основу главнице износи 575.171,44 динара, обрачуната затезна камата износи 46.597,06 динара, тако да укупна штета тужиоца износи 617.768,50 динара све у месечним износима ближе наведеним у образложењу првостепене пресуде. Према варијанти Б допуне налаза вештака од 04.08.2020. године утврђено је да укупна штета тужиоца по основу изгубљене зараде и других примања са добровољним пензијским осигурањем умањена за укупно остварену зараду код другог послодавца само за месеце у којима је тужилац остваривао мању зараду, узимајући у обзир неосновано исплаћене трошкове парничног поступка у износу од 130.000,00 динара и исплаћене отпремнине тужиоцу у износу од 285.905,00 динара са обрачунатом затезном каматом по основу главнице износи 571.171,77 динара, обрачуната затезна камата износи 234.171,44 динара, тако да укупна штета тужиоца износи укупно 805.413,71 динар, све у месечним износима ближе наведеним у образложењу првостепене пресуде. Према варијанти Ц допуне налаза и мишљења вештака од 04.08.2020. године без доприноса за добровољно осигурање уз урачунавање зараде и других примања која је тужилац остварио код другог послодавца вештачењем је утврђено да у целом спорном периоду од 16.06.2011. године до 31.03.2018. године тужилац радом код другог послодавца остварио укупна примања од 2.922.578,47 динара, тако да у односу на зараду и друга примања која би остварио код туженог да није било незаконитог престанка радног односа (2.835.295,76 динара) за тужиоца није настала штета у виду изгубљене зараде и других примања која је у узрочно-последичној вези са незаконитим престанком радног односа.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио евенатуални тужбени захтев тужиоца, а одбио примарни тужбени захтев одлучујући на начин наведен у изреци првостепене пресуде.

Другостепени суд је сматрао да је погрешан став првостепеног суда да тужилац има право на накнаду штете због незаконитог престанка радног односа за цео утужени период, јер је код другог послодавца остварио зараду и друга примања у већем износу од износа који би остварио код туженог да незаконитог престанка радног односа није било. У односу на доприносе за обавезно пензијско осигурање надлежним фондовима са којима је тужени имао уговор за период обухваћен тужбеним захтевом, чију висину

је суд утврдио вештачењем, другостепени суд сматра да је погрешном применом материјалног права одлучио првостепени суд када је овај део тужбеног захтева одбио као неоснован. По становишту другостепеног суда право оштећеног на потпуну накнаду материјалне штете, у складу са одредбом члана 154. и 189. Закона о облигационим односима, члана 164 и 191. став 2. Закона о раду, подразумева да се материјална ситуација оштећеног доведе у ситуацију као да штетна последица за њега није ни настала. У конкретном случају тужилац би, као и остали запослени код туженог, самом чињеницом постојања радног односа према члану 24. Колективног уговора туженог и одговарајућем плану на име пензијског осигурања, на основу закљученог уговора са добровољним фондом осигурања, остварио право на уплату доприноса за добровољно пензијско осигурање у износима утврђеним вештачењем.

Изражено правно становиште другостепеног суда прихвата и Врховни касациони суд.

У ревизији се, неосновано, указује да је другостепени суд учинио повреду поступка из члана 374. став 1. у вези члана 396. став 1. ЗПП, јер је другостепени суд оценио битне жалбене наводе.

Наводе ревизије туженог којима се побија чињенично стање суд није ценио ни образлагао, јер се на основу одредбе члана 407. став 2. ЗПП, ревизија не може изјавити због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Правилно су нижестепени судови применили Закон о раду („Службени гласник РС“ број 24/2005, 61/2005, 54/2009), који је важио у тренутку доношења незаконитог решења којим је тужиоцу отказан уговор о раду (16.06.2011. године) и подношења тужбе (16.08.2011. године), јер се по том закону отклањају и правне последице незаконитог отказа уговора о раду. Дозволом понављања поступка и укидањем донете правноснажне пресуде, поступак се враћа у време подношења тужбе и о постављеном тужбеном захтеву има се одлучити применом тада важећег Закона о раду.

Одредбом члана 191. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/2005, 61/2005, 54/2009) прописано је да ако суд донесе правноснажну одлуку којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, суд ће одлучити да се запослени врати на рад, ако запослени то захтева. Поред враћања на рад, послодавац је дужан да запосленом исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, општем акту и уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање. Накнада штете умањује се за износ прихода које је запослени остварио по основу рада, по престанку радног односа. Ако суд утврди да је запосленом незаконито престао радни однос, а запослени не захтева да се врати на рад, суд ће на његов захтев обавезати послодавца да запосленом исплати накнаду штете у износу од највише 18 зарада које би запослени остварио да ради, и то зависно од временаведеног у радном односу и година живота запосленог, као и броја издржаваних чланова породице. Одлуку из става 4. овог члана суд може донети и на захтев послодавца, ако постоје околности које оправдано указују да наставак радног односа, уз уважавање свих околности и интереса обе уговорне стране, није могућ, с тим да се накнада штете запосленом досуђује у двоструком износу од износа

који се утврђује у складу са ставом 4. овог члана. Послодавац и запослени могу поднети захтев из става 4. и 5. овог члана до окончања главне расправе пред судом.

Стога је правилан закључак другостепеног суда, да је тужени дужан тужиоцу да исплати накнаду штете због незаконитог престанка радног односа за период док није радио код другог послодавца, сходно цитираним одредбама закона у висини изгубљене зараде, других примања која му припадају по закону, општем акту и уговору о раду и да му уплати доприносе за обавезно социјално осигурање. Тужени је дужан, насупротив наводима ревизије, да за тужиоца уплати износе добровољног пензијског доприноса за добровољно пензијско осигурање на основу права на потпуну накнаду штете из члана 191. став 2. Закона о раду, да би се његова материјална ситуација довела у стање, као да незаконитог отказа уговора о раду није ни било (члан 24. Колективног уговора туженог).

Неосновани су ревизијски разлози да је погрешном применом права другостепени суд одлучио када је донео одлуку о трошковима парничног поступка приликом преиначења првостепене пресуде, јер је другостепени суд правилном применом одредбе члана 165. став 2. и члана 153. ЗПП одлучио о целокупним трошковима поступка.

Из свега изнетог одлучено је као у изреци на основу одредбе члан 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић